

שינוי כללי המשחק בשכונה: האיראנים צריכים להתחיל לכסוס ציפורניים

written by פרופ' קובי מיכאל | 04.08.2024

מאז ההתנקשות באיסמעיל הנייה במתחם מאובטח של משמרות המהפכה בבירת איראן, נדמה שמדינת ישראל והציבור בישראל מתכנסים אל מרחב חרדה מפני התגובה האיראנית, כשהכול כורים אוזן ונושאים עיניים להצהרות איראניות ולפעולת התגמול. השיח התקשורתי מתכנס ברובו אל שרטוט תרחישי אימה ואזהרות מפני הסכנה שבהתדרדרות למלחמה אזורית, לעתיד היחסים עם ארה"ב ולהיקף הנזקים שעלולה ישראל לספוג. הפרוגנוזה, ברוב המקרים ואצל רוב המפרשנים, היא לחתור לסיום המלחמה ברצועת עזה, לממש את עסקת החטופים, להגיע להפסקת אש בחזית הצפונית ולהרגיע את המערכת האזורית הגועשת.

ראשית, חשוב להדגיש כשמדברים על ההתדרדרות למלחמה אזורית, שמדינת ישראל כבר מצויה מאז ה-7 באוקטובר במלחמה אזורית בשבע זירות, עם השפעות והשלכות גלובליות רחובות ביותר. בנוסף, חשוב להבהיר שהתרחיש שמנסים לתאר ² שבמסגרתו ישראל מסיימת את הלחימה בעזה עם עסקת חטופים שתרגיע את חיבאללה, ומשם נוכל להתקדם לעיצובה של ארכיטקטורה אזורית חדשה על בסיס תהליך הנורמליזציה עם ערב הסעודית ולייצב את המזרח התיכון כולו ² הוא תרחיש שאינו מתכתב בהכרח עם המציאות ולא עם מאפייני התנהלותה של חמאס. הסיכוי הסביר יותר הוא ששלב ב' של עסקת החטופים יסוכל על ידה, ולפיכך הפסקת המלחמה בעזה ועסקת החטופים בתנאים הקיימים עלולים להתברר ככשלים מוסרי ואסטרטגי חמורים. סופו של מהלך בתנאים המוצעים כרגע הוא אי החזרתם של כל החטופים, במחיר שיקום חמאס כריבון וככוח צבאי, חזרת האיום על יישובי העוטף ועל ישראל בכלל, והפחת רוח במפרשי ציר ההתנגדות על כל רכיביו באופן שיאפשר את המשך השתוללותה הבריונית של איראן במרחב.

ועתה להקשר האיראני. בעת הזו, חשוב להסביר לציבור בישראל ולעולם כולו, שאיראן היא מדינה פגיעה ביותר. שיכולות ההגנה וההתקפה שלה פחותות משמעותית מאלו של ישראל. שהמציאות הכלכלית והתשתיתית שם רעועה עד כדי קורסת. איראן נטולת יכולות התקפיות אוויריות, ומה שיש לה אינו מאפשר לה לתקוף את ישראל. איראן יכולה לעשות עוד מאותו דבר ובהיקפים יותר גדולים. עוד פריטי תמ"ס וכטב"מ מאלו שכבר הכרנו ב-14 באפריל ועוד פעולות דומות של שלוחיה. ישראל לעומתה, יכולה להכאיב לאיראן הרבה יותר. נדמה שמנהיגי איראן מבינים את כוח ההיזק של ישראל, חוששים יותר משנדמה ושוקלים את דרך תגובתם באופן הרבה יותר זהיר משנדמה.

מצוקת המים באיראן נוראה. אזורים שלמים מתייבשים, הספקת המים אינה סדירה, אזורים חקלאיים מתייבשים ואוכלוסייה כפרית נוטשת את המרחבים החקלאיים ועוברת לערים

הגדולות. הספקת המים המצומצמת והמקרטעת נשענת על תשתית מאוד ישנה ורעועה ועל מספר קטן של סכרים ומאגרי מים. סכר מים הוא דבר פגיע מאוד, גם לפגיעה מרחוק, באמצעים שיש לישראל ושאיכותם ורמת דיוקם טובות הרבה יותר מאלו של האיראנים. השבתה של שני סכרי מים תגרום למצוקת מים קשה באיראן. כך גם לגבי תשתיות הנפט, נמלי הים והאוויר, תשתיות החשמל ותשתיות לאומיות אחרות.

ועדיין, ההעדפה האסטרטגית הנכונה בעבור ישראל בעת הזו היא להימנע מהרחבת המלחמה. מאידך גיסא, מלחמה אזורית כזו עשויה להימצא גם כהזדמנות לשינוי כללי המשחק והמשוואות המעוותות, המתקיימות בשכונה האלימה והלא יציבה שלנו כבר יותר מדי זמן. ישראל נדרשת שלא לגרור את ארצות הברית למלחמה אזורית שאזרחיה אינם רוצים בה, ולכן עליה לשקול את פעולתה גם בהקשר הזה. אך בהינתן תגובה איראנית מוגזמת, חייבת ישראל להגיב ובעוצמה מכאיבה שאיננה ניתנת לפרשנות. ואם אז תתרחב אותה מלחמה אזורית, הרי לא ישראל גררה את ארה"ב לתוכה, אלא איראן. במלחמה כזו, כשאר"ב מעורבת ומחליטה להסיר את הכפפות, איראן תמצא עצמה במצוקה קשה מנשוא ² ואולי אז יתחילו דברים באיראן להשתנות. אולי אז יתחיל המסע למיגורו של משטר האייתולות.

למול האיומים האיראנים, צריכה ישראל להבהיר שפגיעה איראנית ראשונה בתשתית אזרחית ישראלית, תוביל להשבתת מתקני הנפט שלה; פגיעה שנייה להשבתת מערכת הספקת המים; פגיעה שלישית להשבתת מערכת הספקת החשמל, וכך הלאה. את הציפורניים צריכים לכסוס בטהרן ובכל רחבי איראן, ואת המשטר האיראני יש להעמיד על קרן הדילמה בכל הנוגע לאופי תגובתו.

המחוללת הראשית של המלחמה האזורית שבה ישראל נתונה היא איראן, שגם ממשיכה במאמציה לחזק את שלוחיה. בנפול חמאס ומשהבין המשטר האיראני שאיבד נכס משמעותי, הוא פונה לחיזוק התחליף באמצעות מאמצים לחיזוק ולעיבוי תשתיות הטרור ביהודה ובשומרון. העלייה בהיקף הסיכולים והגידול שבהיקף הנשק וחומרי הנפץ התקנייים שברשות תשתיות הטרור באיו"ש, הם בין היתר תולדה של מהלכי החימוש של איראן, ושל מאמציה להגברת הטרור באיו"ש והפיכתה לעוד שלוחה איראנית פעילה במסגרת אסטרטגיית "טבעת האש".

ההתמקדות הישראלית המתמשכת בטיפול רק בשלוחי איראן ופחות באיראן עצמה, מאפשר לאחרונה מרחב נוחות אסטרטגי, בין היתר בגין הרתיעה האמריקאית מפני פגיעה באיראן ובנכסים שחשובים לה. אלה מאפשרים לאיראן להמשיך להתנהל ולהתנהג כבריון השכונתי ולנסות ולהטיל את חיתתה על ישראל, המרחב והעולם כולו. אם בשלה העת לקפד את ראש התמנון ולפגוע באיראן באופן שירסן משמעותית את התנהגותה הבריונית, הרי מדובר במבחן המנהיגות המורכב והמאתגר ביותר שקם לישראל מזה שנות דור. אם איראן תפעל באופן שיחייב תגובה ישראלית חריפה, שתכליתה כאמור היא שינוי מן היסוד של כללי המשחק בשכונה, תוכל ישראל ותצטרך לעשות את המתחייב. זו תהא שעת אמת של האומה כולה וגם מחיר כבד עלול להיגבות מאיתנו, אלא שחשוב לזכור שמחיר כבד הרבה יותר ייגבה מאיראן, ואת זה חשוב מאוד

שהציבור בישראל יבין, המרחב ידע והקהילה הבינלאומית תפנים.

ובכל הנוגע לעסקת החטופים ² אותה יש לבצע בתנאים ההולמים את האינטרסים הביטחוניים והלאומיים של ישראל, ולא כתגובה נפחדת לאיומים איראניים או ללחץ אמריקאי. ואם בשלו העת והתנאים לעסקה, הרי נכון לה לישראל לפעול למימושה ובניתוק מוחלט מהאיומים האיראניים. אחרת, איראן היא שמרתיעה את ישראל ולא להיפך.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 04.08.2024.